

TELEGRAFUL ROMÂN.

apare Marțea, Joi și Sâmbata.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 65
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nouă

la

„Telegraful român”,

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe pătrariul IV. Octombrie-Novembre-December al anului 1894, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foiei.

Banii de prenumeratiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al domiciliului, și eventual al poștei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetii.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfârșit cu ultima Septembrie 1894, să-și înnoască abonamentul, pentru că altfel espeditura va fi silită a sista espedirea fôii.

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

Cestiunea română la Pojon.

În timpul din urmă cestiunea română a devenit cât se poate de acută. Ea e obiectul discutiunii în monarhia noastră, nu numai a celor mai de aproape interesați, dar și a diaristiceii în general. Trei miniștri magiari nu au putut încungiura înaintea alegătorilor lor. Au trebuit să facă declarațiuni, Hieronymi la Cojocna, Wekerle la Baia-mare și în urmă Szilágyi la Pojon; érá străinătății a vorbit contele Kálnoky — ministrul de externe — în delegațiuni. În urma declarațiunilor contelui Kálnoky cestiunea, nu mai e înnoială, s'a pus în adevărată lumină și discursul ținut la 25 Septembrie în sala Orfeu din București — prin fostul de atâtea ori ministru, și competentul bărbat de stat dl D. A. Sturdza.

Ministrii magiari au vorbit fiecare în felul său. Unitatea de vederi nu dăduse de departe discursul roșu: idea principală, de cari sunt conduși în deslegarea cestiunii române, și această idee, ori mai bine i-am dice utopie, e ca: conducătorii români — ori unde s'ar afla ei să fie urmăriți fără cruțare, érá de voie bună, atunci prin sabie și foc să fie supus nacondiționat.

Vom schița câteva numai din espectorările ministrului Szilágyi, făcute la Pojon Szilágyi — antagonistul de mörte alui Tisza — se vede că voește și înafte a-l întrece pe marele „sdrobi” în apale naționalităților.

„Agitatorii trebuie dați afară din cercul lor de activitate”. Cu alte cuvinte: în temniță cu ei. Szilágyi merge consecvent. De când e dñsul ministru de justiție, numărul românilor în temnițați se ridică la memorabila cifră de 80 inși, și nu dubităm, șirul celor condamnați nu se va sfârși aici. Noi însă credem, că firul vieții Esce-lenței Sale nu va putea să fie așa de lung încât să se bucure, că a răpit din sinul poporului român, pe toți aceia, cari luptă pentru drepturile lui. Agitatori sunt toate cele 3 milioane de ro-

mâni — căci ați tot românul e gata a suferi pentru recăștigarea drepturilor politice.

Crunt se înșală ori care ministru magiar, dacă crede, că numărul agitatorilor se restringe la câți-va inteligenți, apoi preoți și învățatori. Nu acestia agită, ci masa poporului mână înainte, forțeză chiar pe conducători a pași rezoluți. Nici când ómenii isolați nu au fost în stare a-și căștiga încrederea masselor, ci numai aceia, care s'au inspirat de binele lor și au dat dovești, că binele comun le zace la inimă. Noi am aduce aminte ministrului Szilágyi cuvintele lui Muciu Scaevola rostite lui Porsena: *Longus est ordo post me...* etc. Sunt cruntele temnițele și mai vortose. Istoria însă nu ne poate aminti ca un popor întreg să fie fost întemnițat și pe asta cale sclăvit!

Magiarii se și aducă aminte cum le mergea lor pre la anul 1862/3 și 1864 sub absolutism! I-a putut sdrobi absolutismul? Nu! Suntem convinși, că mai vértos acum noi românii nu vom fi sdrobiți nici de încuietorele temnițelor, nici de sabiile gendarmilor.

„Elementul leal trebuie cuprins cu dragoste în viața socială, cât și în cea de stat” așa dice ministrul.

Contrastul bate la ochi. Pentru unii din români temnița, pentru alții dragostea pe calea socială. Se potrivește de minune. Să ne credă așa de denaturați ministrul, încât o parte să facem cauză comună cu dñșii, pre când alți frați ai noștri sângeră? Să mai poată vorbi de lealitate, când biserica și scóla e lovită în drepturile ei inarticulate în lege, sancționată de Majestatea Sa? Să aducem cazul mai prospet.

E cunoscut ordinul ministrului Eötvös cătră Eppul din Caransebeș de a coresponde cu autoritățile statului în limba magiară numai. Cine să fie dintre români, cari să apróbe acest ordin? Se ni se spună apoi o reuniune ori o societate magiară, în care se nu se facă politica șovină și în care ar fi membrii și români. Chiar și în societățile de lectură, unde erau micste până acum, românii au trebuit să le părăsescă fiind ofensați în tot modul. Ce se dice apoi de petrecerile magiare, unde omul nu poate lua parte fără a se scandalisa.

În fața elementului destructiv una suntem toți românii.

Toți voim a trăi ca români, și cine ne contestă acest drept nu-l putem privi de amicul nostru.

„În popor trebuie susținută credința, că statul se îngrijese de bunăstarea și interesul limbii și religiei lui. Acesta e datorința unei politici tolerante și consecvente”.

Ce ironie! Vorbele nu mai prind nici la popor. Nu sunt românii idioți și găgăuți, cari se nu și scie numera degetele dela mâni. Se vorbesce de bună stare, când în fier-care de noue sacini, noue aruncuri i-se impun, când nu-i este iertat a și înființa o societate agricolă, ori o reuniune de meseriași. Ni se vorbesce de interesele limbei noastre, când ea e alungată din scóla. Exemplu gimnasiul din Beiuș și scólele române casate.

Ni se vorbesce de interesele religioare, când guvernul e în ajun a ridica la dogmă: neconfesionalitatea.

Nu cumva sub scutul căsătoriei civile și al matriculelor de stat se va ocroti religiunea noastră? În deșert ni se vorbesce de interesele limbii și ale religiei, când în realitate ni se aplică toate mijlocele de a ni le estirpa. Astăzi nu ni se mai poată arunca țerina în ochi și noi să tăcem. Nu o politică bună ci o politică mătinătoare de stat conduce astăzi pe matadorii guvernului, între cari ministrul de justiție jócá rolul cel mai dureros din punct de vedere al statului. Pre asta cale nu se va sana nici când réul. Aceste eram datorii a le spune ca nu cumva tăcerea noastră să se sune de o aprobatere. Dela un ministru de justiție așteptam nu vorbe vechi tocite, ci un program real binechipzuit față cu situațiunea grea de ați. Prin discursul ministrului cestiunea română va deveni mai acută încă, ea și până aci.

Proselitism catolic — prin apcături jidovesci.

Dela Dvorzák Iános „secretariu arhiepiscop. în Sofia” și „de mai mulți ani autor al staticeii bisericesci a patriei” s'a împărțit prin oficina secretariatului „Havi füzetek” din Budapesta apeluri scandalóse între preoțiimea noastră, în care, după ce se spun multe absurdități — că adevă, numai biserica apusénă e singură măntuitoare, că prelații bisericeii sunt desbinați numai pentru egoismul guvernării, că prelații bisericeii orientale numai din cauze materiale nu recunosc pe papa de urmaș direct al sântului Petru, după cum episcopul roman recunósce în prelații bisericeii orientale pe următorii apostolilor, colegii sânt. Petru. Se provóeá la patriarchul sêrbesc mort Anghelici, care i-a scris, că biserica orientală lucră după aceleași principii, cari în biserica apusénă sunt normative, ca un preot orient. Botyán János din Beiuș i'ar fi scris: Cum ne-am puté noi reintörce în sinul bisericeii, de care noi am fost despărțiți prin vicegitatea timpului? etc. etc. (?) Spune preceptele, pentru cari papa este locóitor pe pământ al lui Christos etc. etc.? Acusă pe preoții nostri, că mulți s'ar fi subseris ca gr. cat. pentru ca să primescă edițiuni etc., alții au cerut prin preoți gr. cat. — că mulți ortodoxi fac sluşbe la credincioși cat.; precum i-a scris sêrbul Szt. Petrovici etc. — Și în aceste împrejurări reasună vocea urmașului lui Petru pentru unirea bisericilor. Cât de bine ar fi acesta, căci în popor și în preoțiime se nutrește acesta idee (???) Și autorul dice, că acel preot, care va subscrie alăturata declarațiune va căpéta un op „Lexiconul comunelor din Ungaria”, prețul 24 coróne.

Declarațiunea amintită sună astfel:

Subserisul venerez în persóna papei dela Roma pe urmașul apostolului Petru, capul bisericeii întemeiate de Iisus Christos și celebrez o sântă liturgie pentru realizarea sântei uniuni.

Declarațiunea e tipărită nempteză și unguresce pe o cartă de correspondență și respectivul se o trimită la: A „Havi füzetek” Budapest.

Din aceste puține estrase se poată vedea mișelia de proselitism și ghiarele pisiceii. Preoții nostri vor scie ce să facă de astfelii de lucruri scandalóse.

Revista politică.

În ședința din 16 l. c. n. continuarea la desbaterea proiectului despre exercițiul liber religionar primul vorbitoriu a fost apponistul Iuliu Sággy contra proiectului. A urmat apoi F. Horánsky presidentul clubului apponist, care a vorbit în maniera sa îndatinată. El combate deosebit vehement neconfesionalismul.

A urmat bătrânul Ales. Kőrösi din partidul guvernamental și s'a blamat terminându-și vorbirea cu cuvintele: „Pärtinesc și doresc liberul exercițiul al căsătoriei”.

Géza Pólonyi a provocat apoi prin vorbirea sa o mică furtună, căci a ferenut scurte escursiuni pe mai multe terenuri ale ministeniunii de culte și făcând asemănări și comparațiuni între enunțațiunile ministrilor Wekerle și Szilágyi, a aréat contradicțiunile ce există în acele și a ilustrat clătinatul temeiului al solidarității între membrii guvernului. În fine a amintit cestiunea manipulării fondului religionar a promis ministrului, că dacă i-se va da ocaziune, va face desvéliri interesante. De altcum și el este contra neconfesionalității.

În urma acestei vorbiri deputații guvernamentali și aderenții fostului ministru de culte și instrucțiune publică se insinuă cu grămada la cuvânt.

Fr. Fenyvessy a polemizat cu Pólonyi, care n'a rémas datoriu cu reflecșiunile.

Ministrul-de culte Eötvös încă a vorbit pentru proiectul de lege, dovebind tot odată meritul mărtesuriale sale proprii, că nu éste deajuns orientat încă asupra lucrurilor, ce se țin de resortul său.

În privința aréndeii bunurilor primariiale nu sunt încă orientat, dice ministrul Eötvös cu gura sa proprie, ear' în privința autonomiei catolice n'aș vear să fac enunțațiuni eventual pripite.

Toma Péchy, fost president al camerii, vorbesce din punct de vedere al opoșițiunii protestanților contra neconfesionalismului.

Față de acest vorbitoriu partidul guvernamental nu s'a purtat cuviincios, făcând nefcetat sgomot și întreruperi dese până când vorbia presidentului dietei de odinórá, așa încât opoșițiunea a trebuit să potesteze cu tótă vivacitatea.

Fostul ministru de culte Csáky nefind deputat s'a sculat fostul său secretariu de stat Albert Berzeviczy și a reflectat într'un ton tare ascuțit lui Pólonyi în tréba fondului religonariu și l'a provocat să scótá la ivélá toate devedile câte le are și cari s'ar referi la afirmatele abuzuri sau malversațiuni, cari s'ar fi întémpat la manipularea averilor și venitului acelui fond religonariu.

Proiectul a fost primit fără modificări, de asemenea s'a primit și proiectul despre recepțiunea jidovilor — ér proiectul despre religiunea copiilor s'a primit cu modificările casei magnaților.

* * *

Ultimul pe care plenipotențiatul francez îl va presenta în Tananarive, cu privire la cestiunea Madagascariului

cuprinde următoarele postulate: 1. Recunoșterea protectoratului faptic francez împreună cu toate consecvențele politice și diplomatice ale aceluia; 2. Așezarea garnizonei stabile în Tana-nariva, și 3. Răspunsul la ultimul are să se dea în restimp de 8 zile inclusive. — „Estafete“ adaugă la comunicatul său, că Franța se așteaptă la opunerea locuitorilor, spre care cas ține gata trupele destinate pentru expedițiune.

Adunarea generală

a despărțământului IV (Sibiu) al Asociațiunii transilvane.

Conform convocării s'a ținut Duminică în 9/21 Octombrie adunarea generală a despărțământului Sibiu al Asociațiunii transilvane în comuna Ocna. Viul interes, ce l'purtă înțelegința română din Sibiu pentru promovarea scopurilor acestei înalte instituțiuni, s'a manifestat și de astădată, căci preste 30 de inteligenți din Sibiu au luat parte la adunare. Membrii și oșpeții sibieni au pornit din Sibiu cu trenul dela 8 ore dimineața. La gara din Ocna au fost întâmpinați de preoții Isaia Henteș și Isaia Popa, care așteptau în fruntea unui număr de popor, îmbrăcat în haine de sărbătoare. Dl Isaia Henteș bineventă pe comitet în cavinte călduroase, accentuând sublimul scop al Asociațiunii, pentru care avem sânta datorință ca să lucrăm. La aceste cuvinte a răspuns directorul despărțământului dl Part. Cosma, exprimând bucuria, că intențiunea celor ce au întemeiat instituțiunea această înaltă, prinde tot mai adânci rădăcini și se generalizează spre binele și fericirea poporului. Mulțumind de această manifestare, dl director invită pe cei prezenți mai întâiu la sânta biserică — pentru că după obiceiul românesc — tot lucrul se începe cu D-zeu.

Serviciul divin s'a ținut în biserică din Ocna superioară, oficiând dnii parochi: Ioan Vințeloriu, Isaia Popa și Isaia Henteș. Răspunsurile liturgice le-a executat corul sibian, condus de dl prof. G. Dima.

După terminarea serviciului divin oșpeții sibieni au făcut vizite la dnii preoți locali, apoi s'a început ședința în frumoasa și spațioasă sală a școlii participând un mare număr de țărani, barbați și femei.

Cuvântul de deschidere, ținut de dl director P. Cosma și ascultat cu mare și viu interes, este o lucrare momentuoasă și interesantă. Vorbitorul a fost în mai multe locuri întrerupt prin vii și entusiasmata aclamări.

Cuvântul de deschidere e de următorul cuprins:

On. adunare generală!

Înainte de asta cu 33 ani, când se părea a se ivi zorii libertății și egalității pentru toate popoarele patriei noastre, conducătorii naturali ai poporului român, cu clerul înalt în frunte, au înființat o reuniune în scopul de a înainta literatura română și cultura poporului român, a aceluia popor, carele nu din vina sa, ci chiar pentru virtuțile și trăinicia sa, pentru alipirea sa către limba, credința și obiceiurile sale strămoșesci, sute de ani devenise lipsit de binefacerea libertății, fără care, cultura unui popor tocmai așa nu se poate naște și desvolta, precum nu se pot desvolta sămănăturile Dvostre fără binefăcătoarele rațe ale sôrelui.

Era natural deci, ca atunci când se părea a se inaugura o epocă mai umană și pentru poporul român, frunțașii lui să caute mijloace pe toate terenurile, ca să-l ridice cu pași repeși din întunecimea, în care-l adâncise instituțiunile barbare din vechime, ca cu o oră mai înainte să-l facă capace de a rivaliza cu compatrioții sei de alte limbi, cari favorisau de sôrte și grație privegiilor, de cari s'au bucurat de secol, erau mai înaintați în cultură, — și cu ei împreună se participe la conlucrarea și înflorirea patriei comune.

Este semnificativă pentru timpul nostru cuvântarea, cu care episcopul de atunci, fericit

Șaguna a deschis conferința fondatorilor Asociațiunii noastre la 21 Martiu 1861, din care voiu cita numai următoarele:

„E ră pentru noi este și mai ușor să ne împrietinim cu acea convicțiune, că putem fi norocoși în viața noastră, dacă ne vom scosi folosii de bunătățile puterilor noastre trupesci și intelectuale, căci suntem fiii unei patrii umane, culte și constituționale, de aceea înzestrate cu astfel de legi, care promovează binele privat și obșteșc prin egală îndreptățire de drepturi, înainteză mijlocele de cultură și civilizație, și așa legile patriei noastre sunt de natură progresivă deși într'un punct încă ne apasă, adică în punctul naționalității, dar și în privința acesteia, după cum sperăm se vor perfecționa legile patriei noastre“.

„Este așadar lucru prea firesc, că noi sciind chemarea noastră ca ômeni sociali, și înțelegând trebuințele noastre, precum și auzind și înțelegând glasul cel puternic al vécului civilizat, în care trăim, nu putem neglija acea datorie, cu carea suntem deobligați către noi înșine și către toți aceia, carei ne stau mai de aproape, adică către conaționali și compatrioții noștri“.

„Noi fără să ne lăsăm a ne răpi de nisce imaginații, simțim în noi o puțință de a ne perfecționa pre noi și pre ai noștri prin mijlocele libertății naționale, și spre a ajunge aceea, ne-am hotărât a ne consolida într'o asociațiune bineorganizată, carea și face șieși de problemă promovarea literaturii și culturii poporului nostru român, precum și înaintarea industriei și a agriculturii în sinul nației noastre“.

Sub astfel de auspicii s'au conceput asociațiunea noastră, și cu toate că fericitul Șaguna contempla posibilitatea unei activități „prin mijlocele libertății naționale“ totuși în cuvântul său de deschidere al primei adunări generale, ținută în Sibiu la 23 Octombrie 1861, dice:

„Mărturisesc sincer convingerea mea, că eu problema Asociațiunii noastre o caracterizez precât de nobilă și frumoasă și unică în felul său astăzi în întreaga noastră națiune din toate părțile unde se află ea, pre atâta și deserișă și grea, pentru că cere o perseverență de fier și un sacrificiu din inimă“. Apoi încheie cu următorul apel:

„Domnilor! masa dulcii maicei noastre este pregătită pentru oșpeți mulți, maica noastră a fost până acum îmbrăcată în doliu, dar de acum înainte să îmbrace ea în haină de nuntă și poftescă la masă pe toți fiii săi, ca să strălucască și ea în și cu casa sa și să înnoască pe fiii săi, precum se înnoesc tinerețele vulturelui“.

Dacă a fost grea problema asociațiunii noastre, și dela membrii ei s'a cerut „o perseverență de fier și un sacrificiu din inimă“ și dacă a fost indicat apelul citat către toți fiii „maicei noastre“ înainte de asta cu 33 de ani, când poporul român nutria celea mai sauguinice speranțe pentru viitorul și visa de „libertate națională“, — cu cât mai grea este ea astăzi? cu cât mai mari sacrificii se cer astăzi? și cu cât mai mare necesitate este de gruparea tuturor românilor în jurul Asociațiunii, astăzi? când nu mai putem nici vorbi de „libertate națională“, când nici chiar pe terenul cultural nu ne putem lupta cu arme egale.

Noi, cari nu voim să cucerim suflet de neromân, ci am fi buni bucuroși dacă am fi lăsați în pace se ne vedem de cultura noastră națională, nu ne putem adresa la guvern și la municipii ca se ne ajutore, precum pe întrecute ajutoră pe reuniunile culturale magiare, pentru că numai odată ni-am luat voie — în 1881, să cerem și noi un ajutor pentru expoziția noastră, din sumele votate în budgetul țării pentru expoziții industriale, dar nu numai ni s'a denegat ajutorul, ci ni s'a denegat chiar și dreptul de a aranja expoziția, sub cuvânt, că în statutele noastre nu se cuprinde acel drept.

Noi nu putem împune dare municipală pentru Asociațiune, cum a făcut președintele kultur-egyletului din Cluș, contele Bethlen Gábor în calitatea sa de comite suprem al Târnavelor pentru reuniunea sa; nu putem face imputări guvernului, pentru că nu se interesează de cultura poporului român, nici nu putem pretinde ca municipiile să facă aruncuri culturale în favorul nostru pe toți

locuitorii fără diferență de limbă, precum o face și o pretinde președintele culturgyletului din Ungaria superioară, contele Károlyi István, pentru reuniunea ce o rezidază.

Noi nu avem mecenai, cari să doneze averi mari Asociațiunii noastre, cum cu drept cuvânt se pot mândri că au reuniunile culturale magiare, — pentru că noi toți suntem săraci.

La toate acestea noi nu putem nici cugeta, ci suntem așafați numai la puterile noastre foarte modeste, sleite de numărșele și grelele sarcini publice.

Dar cu toate acestea nime nu va pute nega, că poporul român de când a început a respira în cât-va mai liber în această patrie, și pe terenul cultural a progresat foarte mult, ba în raport cu starea lui de pe timpul iobăgiei mai mult de cât compatrioții săi de altă limbă.

Er spiritul de asociare inaugurat în 1861 cu întemeierea Asociațiunii noastre, a produs adevărate minuni la un popor, pe care lumea era aplecată al considera neapt de cultură și de progres.

„Un razim naționalității române se implântă astăzi, și sperăm, că asemenea razime de aste și de alte forme se vor implânta și de aci înainte și mai multe și mai puternice“ — profeci eruditul de piă memorie Timoteiu Cipariu în discursul ce l'rosti drept respuns la cuvântul de deschidere la prima adunare generală a „Asociațiunii“ noastre, — și profeciia lui n'a sunat în pustie.

Așa, rămânând între marginile statului nostru — dela acel dat în cōce s'au înființat și în Arad o asociațiune pentru literatură și cultura poporului român, în Timișoara un alumueu pentru studenți.

Reuniuni de femei resar una după alta tot cu scopuri culturale. Abia în înființeză reuniunea femeilor din Sibiu o școlă de fete, îndată urmăză cea din Abrud, apoi cea din Șimleu, tot locuri unde Asociațiunea noastră a prins adânci rădăcini, — și sperăm, că în scurt timp și celelalte reuniuni vor urma tot asemenea.

Abia constată „Asociațiunea“ noastră necesitatea și înființeză școlă superioară de fete cu internat, — vine Blășul și înființeză și el, Aradul asemenea, Brașovul încă, și credem că nici alte centre românesci nu se vor lăsa înderăt, pentru că necesitatea este mare, er zelul nu lipsesc.

Reuniuni de cântări s'au înființat chiar și prin comune rurale și sunt un factor foarte puternic pentru cultura națională, atât la popor, cât și la inteligență.

S'a făcut începutul și cu reuniunile agricole, care peccat că nu se sporesc mai tare prin toate comitatele locuite de români, căci acestea încă astăzi se bucură încă și de spriginul statului.

Avem reuniuni de meseriași și de sodali. Să mai amintesc și de frumoșul număr al institutelor de credit, cari asemenea sunt un factor puternic și cultural, toate înființate din puterea poporului român, efluc al trăinicii și culturii acestui popor.

Nu voiu mai înșira aci numărșoa în teligință și toate instituțiunile culturale, fondurile și fundațiunile, care le-a produs geniul român de ani 33 încōce, le cunoșceți cu toții, le cunoșce lumea, mă mărginesc numai a mai constata odată, că am progresat cu pași repeși.

Nu ne este permis însă să stagnăm, pentru că stagnarea pe terenul cultural astăzi este identică cu mōrtea națională.

Fiecare în sfera sa de activitate se cuvine să contribuie după puterile sale la înaintarea mărșului scop al Asociațiunii.

Literatul cu opurile sale, preotul și învățătorul dela sate cu esemplu bun, cu sfaturi și învățături în sinul poporului, avutul cu mai mult, săracul cu denarul seu.

Pe acest teren nimic nu este puțin, sămēnța de muștar produce falnicul finic.

Să inaugurăm o activitate mai viuă și intensivă jos în popor, ca apoi cu atât mai mult să putem pretinde dela conducerea centrală.

Despărșmintele au o chemare foarte ponderșoa în organismul Asociațiunii noastre, pentru că prin ele vine comitetul central în atingere cu poporul, și tot numai prin ele poate veni în poziție de a-și implini datorințele cu bun rezultat.

Abstracție făcând dela partea materială a lucrului, care încă trebuie considerată la locul seu, nu se poate cumpeni folosul cultural și în fine chiar și material ce l'ar produce pentru popor, dacă s'ar esecuta §-ul 5 din regulament în fie-care comună, mai vîrtos în serile lungi de ernă, când în multe locuri poporul, fără ocupațiune suficientă își petrece timpul cu lucruri, cari îi ruineză și sănătatea și averea.

A procura câte o bibliotecă populară de produse literare folositoare;

a îndemna pe plugari ca în societate să-și procure mașine agronomice și a le ceti instrucțiuni despre modul folosirii lor;

a stăruii ca pe lângă școlile populare să se înființeze și susțină școle de pomărit, de vierit și de legumi;

A ține învățături populare despre economie, industrie și comerț și despre lucruri cari strică și folosesc atât singuraticilor, cât și întregului popor;

a îndemna poporul ca să îmbrățișeze deosebitele ramuri de industrie și de comerț, și ca să înființeze înșoșiri între sine despre întreprinderi folositoare.

Acestea sunt dispozițiunile §-lui 5 din regulament, er ca toate acestea să se potă întreprinde este suficient, dacă într'o comună se află 4 indiviși cari, ca membri ai Asociațiunii, fie chiar și numai ajutători, formează o agentură.

Eu cred, că chiar și în cea mai săracă comună, unde este preot sau învățător se poate înființa câte o agentură, și dacă și nu toate, dar câteva din dispozițiunile §-lui 5 se pot esecuta cu folos, er în o comună puternică cum este această, cu un popor atât de deștept și laborios cum sunt onerii, cari se potă dice că aproape toți sunt și sciutori de carte, sum convins, că se potă face și mai mult în interesul culturii naționale decât dispune §-ul 5 din regulament.

Vă salut domnilor, și invitându-vă ca cu tot zelul să conlucrați la înaintarea scopurilor Asociațiunii noastre, dechiar adunarea generală de deschisă!

După-ce entusiasmatale aprobări s'au mai linistit, dl preot Ioan Vințeloriu ținu o vorbire, în care mulțami directorului și comitetului central, că au ales această comună spre a veni în atingere cu poporul, carele are încă multe să învețe spre a ține pas cu progresul. S'a pus apoi la ordinea zilei raportul voluminos al comitetului către adunarea generală și care a fost cetit de dl secretariu Dr. Nicolau Verdea. Din acest raport însemnăm, că comitetul a avut să îndure o grea pierdere prin morbul, de care a fost cuprins fostul director al acestui despărșământ Preacuv. Sa dl Nicanor Frateș, că în urma acestui morb, comitetul central al Asociațiunii transilvane a delegat pe membrul său, dl P. Cosma ca să convoce comitetul despărșământului spre a alege un director substituit până la procsima adunare generală. Acesta a ales pe delegatul comitetului central și todeodată membru în comitetul despărșământului, pe dl P. Cosma, carele însă a primit conducerea provisoră numai până la adunarea procsimă. Comitetul astfel organizat a ținut ședința în 3/15 Ianuarie 1893, 4 Iulie, 15 Sept. și 18 Oct. 1894. Raportul face amintire de conclusele mai însemnate ale comitetului central, despre „fondul George Barițiu“, despre starea financiară, carea relativ e favorabilă etc. și apoi a venit cu propunerile sale; er adunarea generală:

1) A luat raportul comitetului la cunoscință.

2) În locul dlui Nicanor Frateș a ales membru în comitet dl protoprectual Ioan Papiu, carele — după ce dl Part. Cosma la repetite insistări și rugări a declinat să primescă directoratul — s'a ales director cu aclamațiune, er vice-director tot prin aclamațiune, dl secretar metropolitan Leont. Simonescu.

3) Cetindu-se preliminarul pro 1895 din partea d-lui cassar Dr. Octavian Russu adv. s'a statorit în conformitate cu proiectul făcut de dînsul.

4) La propunerea dlui ases. Mateiu Voileanu s'au creat două pre-

mii de câte 25 corone pentru acei învățători, cari în grădinile școlare vor dovedi mai mare progres în cultivarea legumăritului.

5. S'a îndrumat comitetul prin concludus ca în decursul anului în comun se născă în înființa agenturii în comuncle mai de frunte ale despărțământului în sensul § 22 din reg. pentru promovarea mijloacelor spre ajungerea scopurilor Asociațiunii.

6. S'a luat concludus ca comitetul central al Asociațiunii să fie recercat ca să dispună:

a) ca în „Transilvania” organul publicistic al Asociațiunii să se publice și lectură ușoară pentru popor din sfera economiei de casă, a industriei și a comerțului.

b) ca fiecare agentură, care se va înființa pe teritoriul acestui despărțământ să primăscă un exemplar din „Transilvania” dacă aceea agentură va aduna un capital de cel puțin 5 fl pentru scopurile Asociațiunii.

În decursul acestei ședințe a ținut disertațiunea populară dl Dr. Petru Șpan despre: Munca și prețul ei. Disertațiunea a fost ascultată cu viu interes, pricepută fiind de țărani. În ea se face comparație între omul sărăcuțos și cel leș, cum unul se îmbogățește, iar celălalt sărăcește, și pădind și ce i-a rămas de părinți, și se accentuează cum toți românii trebuie să născă să se consolida economică spre a putea da înainte.

Comisiunea pentru înscrierea de membri și încasarea taxelor și care se alege în persoana dl. I. Vințel și I. Popa, a raportat prin dl I. Popa despre încasarea taxelor și înscrierea de membri noi, dar rezultatul nefiind mi cunoscut definitiv, se va publica la timpul său.

Terminate fiind obiectele, dl director a mulțămii celor de față pentru interesul, ce l-au dovedit, rugându-i să stăruască și pe viitor cu zel pentru promovarea scopurilor Asociațiunii. Cuvintele dlui director au fost întimpinate cu urale însuflețite de „Să trăiească!”

La 2 ore s'a început prânzul, la care au participat la 100 de persoane, inteligență și țărani. În decursul mesei s'au ridicat mai multe toast însuflețite. Corul a cântat, au cântat soliști, dăni și dame și frumos au cântat și țărani ocnari.

Sera la 9 ore s'au rentors oșpeții sibieni, însoțiți de popor până la gară — care i-a petrecut cu urale însuflețite.

O privire generală asupra adunării de Duminecă ne lăgână în cele mai măgulitoare speranțe pentru promovarea scopurilor Asociațiunii.

Voi să amintim aici despre importante concluse, ce s'au luat de adunarea acestui despărțământ, concluse, cari puse în practică de organele competente vor aduce cea mai bună rodă pe terenul activității Asociațiunii transilvane, er special încât privește importanța adunărilor despărțământelor ele — după cum accentuase dl direct. Cosma, — nu urmăresc numai să adune bani ci ca inteligența să vină în atingere cu poporul, să se cunoscă, să se studieze raporturile etc. — Și putem constata de astă dată cu multă bucurie, că și la acăsta adunare generală „țeranul” s'a simțit foarte bine lângă „domn”.

Raport.

Noutăți.

Viriliștii români din comitatul Sibiiului. În comitatul Sibiiu sunt 148 viriliști. Cel din urmă plătesc dare de 200 fl. 30 cr. Din români sunt următorii 23 viriliști: 1. Escelența Sa I. P. S. D. Archiepiscop și metropolit Miron Romanul. 2. Dr. Aurel Brote 3. Parteniu Cosma. 4. Dr. Octavian Russu. 5. Ioan Popa. 6. Nicolae Vidrighiu. 7. Dumitru Vidrighiu. 8.

Constantin Bugarski. 9. Ioan Hannia. 10. Ioan de Preda. 11. Alecsandru Lebu. 12. Zacharia Boiu. 13. Ioan Răuciu. 14. Maxim Nemeș. 15. Onor. Tila. 16. Dr. I. Nemeș. 17. Ioan Onișiu. 18. Ioan Iacia. 19. Ioan Vidrighiu. 20. Ioan Micu. 21. Oprea Bărză. 22. Stan Ioan Banciu. 23. Ioan Lega Suplenți: 1. Avram Acilienescu. 2. Ioan Drăgan. 3. Ioan Măcelariu.

Viriliștii români din comitatul Făgărașului pe anul 1895. Dintre români sunt înscriși între viriliști dăni: 1. Dr. Iancu Meșian, 2. Pușcariu Iosif, 3. Boer George, 4. Chiornița Nicolae, 5. Garoiu Nicolae, 6. Dr. Motoc Nicolae, 7. Dr. Micu Andreiu, 8. Meșian Traian, 9. Vasu George, 10. Penciu Nicolae, 11. Șerban Nicolae, 12. Mărdan Spiridon, 13. Șerban Dumitru, 14. Opriș Valeriu, 15. Zorca Iacob, 16. Dr. Popp Stefan, 17. Comaniciu George, 18. Popp Iosif, 19. Borzea Ioan.

Ajutorele din străinătate și ajutore magiare. „Budapesti Hirnap” dela 19 Octobru introduce o scire că guvernul se ocupă cu introducerea unei ordinațiuni, care țințese la aceea, ca corporațiunile, reuniunile și institutele să nu pot primi banii ce li se trimit din străinătate, decât cu îngăduirea guvernului. Ascuțișul acestei ordinațiuni, dice „Budapesti Hirnap” se îndreptăză mai mult asupra „agitatiunii săco-române”, care agită cu sume trimise din România în Ardeal. De altă parte magiarilor din străinătate li se vor da ajutore mai însămăate. Acestia sunt ciangăii din România. Lor să le fie iertat ce ei la alții nu vreau să concedă.

Vaccinul în contra difteriei în Franca. „Figaro” publică întrebunțarea, ce se va face cu fondurile (peste 200,000 franci) ce acest diar le-a strins pentru fundarea și procurarea vaccinului în contra difteriei în institutul Pasteur.

S'a grăbit se cumpere înainte de tôte douăzeci de cai, cari au fost imunizați. Pentru a imuniza un cal, trebuie aprôpe șapte-deci de zile: dar animalul, care a suportat imunizarea prin injecțiune e gata de aci înainte se procure serum, adecă să îi se ia sânge.

El procură, fără ostentă și fără suferință, două litre de sânge la fie care douăzeci de zile: acești doi litri vor căpa, negreșit, patru-deci de copii atinși de anghină: este vaccinul.

Nocard, membru al Academiei de medicină, se înserează cu aceste cumpărări, pe cari le face, pe cât e cu puțință în casașm de guvernului. El alege cei mai buni cai de guvern, nisce animale sănătoși, cari nu pot face serviciu activ din cauza slăbiciunii piciorului lor.

În Franca nu va fi nici o sucursală a institutului Pasteur pentru vaccinul difteriei; dar preste câteva luni vor fi deposite de vaccin în centrele mari, în biourouri de igienă al orașelor și aceste biourouri cari vor primi o aprovizionare directă, tot-deuna complectă, vor libera tuburi la toți medicii, cari vor face o cerere.

Liberalism. În decursul debaterii asupra recepțiunii „jubilișilor patrioți” deputatul Covăcs Albert a dis: „Declar în numele partidului național, că partea cea mai mare a partiiei noastre primese proiectul. Eu numai atăta adaug, că recepțiunea ovreilor este foarte de lipsă, nu din punct de vedere profesional, ci pentru că națiunea magiară se sporesce prin ei cu mai multe sute de mii, și astfel ei trebuie împărțși de tôte drepturile din acăsta patrie”. — Adecă n'avem decât să sporim națiunea magiară, apoi primim și noi drepturi — altcum nu. Frumos liberalism!

Nou ambasador Austriac în România este denumit contele Rudolf Welsersheimb, fost șef de secțiune în ministerul comun de resbel.

Introducerea căsătoriei civile. La ministerul de justiție s'a redactat un nou proiect de vr'o optzeci paragrafi, care stă în legătură cu executarea proiectului de lege despre căsătoria civilă. Se scie adecă, că mai ales la procesele divorțiale și la a te ase-

meni referințe de drept familiare este necesară procedura judiciară. Noul proiect lucrat deci va regula aceste referințe și verosimul se va pertracta încă în ast an în dietă. La început se combina, ca să se spună în lege că referitiunea la procedura judecătorească se va dispune pe calea ordinară; mai târziu însă factorii competenți s'au rezolvit și au aflat de mai corect a redacta acăsta într'o lege specială.

Ministrul de culte și învățătorii confesionali. Ministrul de culte, baronul Roland Eötvös, a provocat pe inspectorii de școle, ca în casuri de acelu, când pentru calificațiune neindestulătoare ar avé de obiecționat contra punerii în post a vr'unui învățător poporal confesional, împrejurarea acăsta în prima linie să o comunice autorităților bisericesci respective și să le roge a face dispozițiunile de lipsă. Și numai dacă aceste nu s'ar efectui, atunci să raporteze ministrului, care apoi la rëndul său va dispune, ce are să se întemple.

Țarul pe patul de mörte. Scirile, ce sosesc din Rusia și în special din Livadia, anunță, că țarul este în agonia mörții. Medicii publicați buletine oficiale despre afărea bolnavului. Țarul are bóla de rărunchiu Bright er alții sunt de părere, că are cancer de rărunchiu, piciorulele îi sunt umflate, are leșinuri și catastrofa se așteptă în tot momentul. Membrii familiei împărătesci se adună toți în Livadia. Fidanța țareviciului, principesa Alice de Hessen cumenea a plecat la Livadia, unde va fi cununia cu țareviciul Nicolae, la patul țarului, dacă principesa Alice îl va mai afla în viață.

O nouă colonie. Cetim în foile străine, că politica de colonizare în comitatul Caraș-Severin, inaugurată de fostul ministru de agricultură contele Bethlen, se va continua. Acuma este vorba să se creeze o colonie nouă între comunele româncesci Bălinț și Valea-lungă. Complexul de 8000 jugere din acel ținut se va târși încă în est an de tot de cătră ne cunoscută firmă jidană Baidersdorf & Biach și noua colonie va fi înființată apoi deja la primăvara anului 1895. — În adevăr o mai mare ignorare și desconsiderare a elementului românesc nici nu se pote închipui, care element tocmai în acel ținut sărac de pământ are să susțină o grea luptă de esistență de pe o zi pe alta.

Adunarea generală

a „Reuniunii învățătorilor gr. or. din districtul Sibiiului.

(Urmare.)

În urma vorbirii vicepreședintelui primită cu vi aclamări se purcede la punctul următoriu din program ceterirea apelului nominal și se constată că de astă dată lipsesc foarte puțin învățători, față de cari să se aplice dispozițiunile regulamentului de se cre.

Înainte de a se trece la următoriu punct din program să dă cetire raportului general al comitetului reuniunii pe anul de gestiune trecut și apoi se predă unei comisiunii spre studiere și raportare în ședința procsimă. Comisiunea constătătoare din domni Dumitru Lăpădat (Seliște) Banciu (Prot. Avrigului) Vulcan (Boița) să aclamăză de adunare la propunerea presiidiului.

La ordinea de zi este: statorirea definitivă a punctelor din program. Adunarea consimte cu ordinea statorită și prezentându-se o lucrare din partea v. pres. Dr. Petru Șpan intitulată: Procederea învățătorilor față cu copii mici, când intră pentru prima oră în școlă apoi lucrările din despărțământele Sibiiu și Seliște. Treiunghiu (prel. din geometrie). Lupta dela Mohaciu (prel. din ist. patrie, să decida a să ceti în ordinea de mai sus începând cu lucrarea teoretică a v. pres. Acăsta lucrare e următorea:

Procederea învățătorului față cu elevii, când intră pentru prima oră în școlă.

Este o veche și tot odată nouă și de tot mult practicată înțelepciunea pedagogică, de a începe cu micuții,

ce vin mai întâiu la școlă întrebându-i de numele și conumele lor propriu, apoi de a părinților, fraților, cu un cuvânt de familia, din care ei fac parte. Acăsta de sigur pre basa mult călăritului principiu dela „cunoscut la necunoscut.” Tot pre acăsta se pune pedagogii moderni și atunci când continuă instrucțiunea cu aceia, că fac băeții cunoscuți cu obiectele din școlă, cu școlă, cu curtea acesteia, apoi cu strada cea mai de aprôpe, cu altă stradă învecinată, cu mai multe strade și în vecinată, cu tôte stradele, deci cu comuna întrăgă. De aci se trece la câmp și caută a-l face cunoscut elevilor cu verdețile sale, cu plantele, mineralele, animalele, cu un cuvânt cu flora și fauna pomenei; dar nu uită a aminti și de păraie, de văi, eventual de riuri ori alt-ceva. Dela a sa comună trece la cea vecină, unde procede erăși după metoda arătată de aci la a doua, la a treia și până le sfârșese pe tôte. Făcând astfel i-a succed să facă cunoscuți pe elevii cu comitatul întrăg, în care se află. Dela acesta se procede la al doilea, treilea, patrulea, decelea și așa mai departe până ce le cunoscă elevul pe tôte. Acestea la olaltă formăză țera, în care ne-am născut și în carea ne aflăm. Dela a noastră țera procedem la țera vecină și de aci la alte, etc. până cunoscem Europa și Asia, mai departe, până cecunoscem continentele și apele.

Acăsta e metoda cea mai usitată și cea mai nouă după părerea modernilor pedagogi. Ba că acăsta se-și puie pupă pe colac, cea ce a învățat în anul acesta mai superficial o aprofundă în anul viitoriu cum se exprimă ei și se lăgână de speranța, că acuma de sigur acăsta a devenit o proprietate sigură a minții elevilor.

Astfelu de sfătoșie pedagogică o numesc ei, dar pardon! nu ei, căci e atătora dreptul de paternitate; „propunere în cercuri concentrice”

În cele desfășurate până aci am atins dară principiile moderne din școlă noastră. Primul principiu căruia voiesce se-i satisfacă este așa numitul: „învățământ intuitiv”, al doilea sunt mai sus numitele: „cercuri concentrice”.

Acest bacil pedagogic s'a răspândit și în lumea noastră de școlă, așa încât se fabrică acum și Gramatici aranjate după acest principiu. Se le fie de bine lor, dar sculeți de sigur nu.

Se ne întrefăcem puțin cu aceste două principii apoi se procedem la desfășurarea vederilor noastre positive, și la darea de povețe după a noastră convingere științifică singur educative și ducătore la scop. Nu pote se fie scopul acestor lucrări a intra în o detaiată combatere a numitelor principii ci o indicare în liniamente generale credem a fi suficientă pentru trebuințele noastre actuale.

Înainte de tôte cum stăm cu principiul acela „dela cunoscut la necunoscut” și prin urmare cu motivarea indicată procederii învățătorilor noastre.

În acest principiu zace și adevăr și ne adevăr după modul cum el se înțelege. Este adevărat, că așa avem se procedem, dacă noi vom înțelege principiul acesta din punct de vedere al spațiului, căci de sigur, casa și curtea părintească, părinții și frații le sunt elevilor mai bine cunoscuți ca străinii de cari nu pot sci nimic, că nice nu i-au vëdută vreodată, dar nu aici zace sibiți, ci a oare și noi acolo suntem sibiți se o căutăm ca pedagogii, ce trebuie se ținem mult la acăsta, ca cea ce facem să facem cu rațiune și să ne scim da sēma, eră nu mecanice și după un șablonism nerațional.

Am firma convingere că nimenea nu mi va conștraia, dacă susțin că știința pedagogică este o știință aplicată a științelor: etică și psihologie întră cât i dă material pentru stabilirea scopului educațiunii, adecă spune ce e permis să

se învețe în școala poporală din punct de vedere al educației, ă ce aaltă i ridică mijloacele, de cari arese se folosescă întru ajungerea scopului arătat; deci o învață cum pôte să lucre pentru ajungerea scopului. Lucru natural deci că aceste două științe au să ne instrueze și în general, dar în special pentru fie-care lucrare. Deci și numitul principiu pôte a vé valóre, numai, dacă pôte să susțină proba, la care are să se pună în fața acestor științe.

(Va urma).

Convocare.

În sensul §-lui 12 al statutelor „Reuniunii femeilor române din Sibiu”, se convoca prin acesta pe ziua de 23 Octombrie (4 Novembre 1894) la 4 ore p. m. XXVIII a adunare generală ordinară în localul societății române de lectură din Sibiu („Albina” parterre).

Obiectele:

1. Raportul comitetului.
  2. Staverirea budgetului pe anul 1895.
  3. Propuneri eventuale.
- Toți p. t. membrii reuniunii sunt rugați a participa la această adunare generală.

Sibiu, 8/20 Octombrie, 1894.

Maria Cosma, N. St. Șulufiu,
presidentă. secretariu.

„Reuniunea învățătorilor români gr. or. din districtul Sas-Sebeș” își va ține adunarea sa generală în zilele din 24 și 25 Octombrie st. v. (5 și 6 Novembre st. n.) a. c. în orașul Sas-Sebeș. La această adunare generală se invită toți membrii acestei reuniuni, precum și toți amicii și binevoitorii cauzei școlare.

Programa:

1. Luni în 24 Octombrie v. (5 Novembre n) a. c. la 10 ore a. m. invocarea Duchului sânt; deschiderea adunării și constatarea membrilor prezenți.

3. Raportul comitetului central despre activitatea sa de la ultima adunare generală, împreună cu raportul cassarului și al bibliotecarului.

3. Alegerea unei comisii pentru cenzurarea acestor raporte.

4. Istoria naturală în școala poporală, de membrii: Aurel Giura și Zacharia Albu.

5. Fisica în școala poporală, de membrii: Popovici Mondoc și Ioan Floca.

6. Religioana în școala poporală, de: Emanuil Beșu.

7. Computul în școala poporală, de Alecsandru Patachi.

8. Raportul comisiei de sub pt. 2.

9. Raportul comit. central asupra edării unei cărți de cetire propusă de: Ioan Bota.

10. Constituirea reuniunii pe un nou period.

11. Curentii.

Din sedința comitetului central al reuniunii inv. rom. gr. ort. din districtul Sas-Sebeș, ținută în 11 Octombrie 1894 st. n.

Z. Mureșan.
preș.

N. Todea.
notariu.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Subscrisul, primind concesiunea dela Inaltul Ministeriu de culte și instrucțiune pentru de a putea conține studiile clasei a IV-a gimnasială la a III-a, pe care o am absolvat cu finea anului școlastic trecut, ca astfel să pot trece în clasa a V-a gimnas., am depus cu succes examenul, dar neavând mijloace materiale, pentru de a plăti taxa examenului și de înscriere, în total 46 fl. 20 cr., a binevoit a întreprinde colectă în favorul meu dl Ioan Henteș pretor în S.-Sebeș, la care au contribuit următorii preestimați domni: Ioan Henteș 2 fl., Alecsandru Lebu 3 fl., Nicolae Vecerdea, adv. 1 fl., Silvestru

*) Pentru cele publicate în rubrica această redacțiunea nu e responsabilă.

Moldovan, redactor 1 fl., Septimiu Albini, redactor 2 fl., Dr. Octavian Russu, adv. 2 fl., Dr. V. Bologa, dir. 1 fl., Cornel Aiser, funcț. de bancă 1 fl., Isaiă Popa, paroch 50 cr., Dr. Amos Frâncu, adv. 3 fl., Zaharia Boiu, ases. cons. 1 fl., X—Y 50 cr., N. N. 1.50 fl., Parteniu Cosma, dir. de bancă 5 fl., El. Dopp 1 fl., Baron Urs 3 fl., George Dima, prof. 1 fl. Szarka László 50 cr. în total 30 fl. Prin această vin a-mi exprima mulțămitele mele, atât dlui Ioan Henteș pentru contribuirea și întreprinderea colectei, cât și dlor contribuitori însemnați mai în sus.

George Bărbat,
stud. de a V-a cl. gimn.

Bibliografie.

A apărut:

„Vatra” Nr. 19 al revistei ilustrate pentru familie cu următorul sumar: „Ne-am înfruntat”, de St. Basarabean. — „Răspuns, (poesie)”, de Const. Verdi. — „Cea d'înteu polcă”, de Sextil Pușcariu. — „Doinește a sa doină tomnatic vânt, (poesie)”, de I. Boniface-Hetrat. — „Mara”, de Ioan Slavici. — „Sonet (Tómna), poesie”, de I. Tăut. — „Teorema lui Pitagora, după Enrico Castelnuovo”, de E. Florescu. — „Nu mi mai fac iluzii, (poesie)”, de Haralamb G. Lecca. — „Stăncuța și Mierluța”, de D. Stănescu. — „Sfârșitul lumii”, de Camille Flamarion. (traducție) de I. C. Macsim. — „Viorele, (poesie)”, de Virgil N. Cișman. — „Erele istorice”, G. Vasiliu. — „Snove din popor”, D. Stănescu. — „Fel de fel”, * * *

Ilustrațiuni:

„E frig”!.. — „Temperament artistic”. — „Tainele scrisori”. — „Galantomie spaniolă”. — „O familie de berze”. — „Un român macedonean cu fiică-sa”. — „Port romanesc din Ardél”.

Diverse.

Un episod! „Dreptatea” scrie: Mă preambul pe dinaintea universității! În jos și în sus nu dam de nici un român!

Tot jidani și ăra jidani! Impertinență și imbulgală jidovăscă de-ți era greață! Deodată vine spre mine un cive universitaru și cere puțin foc:

— Cu plăcere dle! Cu cine am onóre?

— N. M. jurist din X. acum am venit prima óră la Pesta, și-a așa de necunoscut, că ău îmi — vine să iau lumea în cap!

— De ce dle? Aici lumea e destul de vială! De are omul bani își pôte petrece de bubăe!

— Bine! bine! Dar eu sunt sörac și trebuie să mă susțin din condițiuni. — Tóte însă le-a ocupat prăpădiții acestia de jidani!

Aha! un antisemit, cugetam în mine.

Incepurăm a ne preumbla amëndoi și a vorbi despre unele și altele!

Despre recepțiunea jidovilor, reforme etc. Deodată trece vorba și la valachi.

— Drept e, că aici la universitate sunt și valachi? Un coleg mi-a povestit fórt mult de impertinența și negliobiaz lor!

— Da sunt mulți! Un număr considerabil! Sunt cel puțin la două-trei sute!

— Și cum de-i primesc pe aceia aici? Dóră, ca să fii cive universitar trebuie să ai óre care cultură! Nu e așa dle colega?

— La tot casul! Dar de bună sama și aceia își vor avé esamenenele recerute, căci altcum nu ar fi primiți.

— Nu pot pricepe cum de sunt — în general dis — și ómeni de acești proști pe pe lume; de când sunt nu am văđut valachi. Sunt ei ca și noi?

Sănegele îmi ferbea de ciudă!

— Da chiar ca și noi — i ăseiu — ba pe ei fi caracteriză o statură estrordinară frumósă: mai toți sunt bruneti.

Așa se nholba la mine ca vițelul la pórtă nouă!

— No! mi-ar plăcea să ved unul în persónă, să spun în „Dunántul” că am văđut în Pesta și valachi!

— Placă Dle! uită-te la mine. Eu sunt valach!

— Așa! ... mă grăbesc ... szólgája!

Budapesta, în 13 Octombrie n.

Florinel.

[217] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a III-a Teiu cu filiile Grind și Lisău, în proropresbiteratul Dobrei, se escrie prin această concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 403 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au ași substerne suplicele lor de concurs, instruite conform prescrișelor Statutului organic și a regulamentului pentru parochii la subscrisul oficiu în terminul sus indicat.

Dobra, 23 Iuliu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobrei, în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Sërb,
paroch.

Ad. 555/894

[218] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învățători la școalele cefesionale gr. or. rom. din subscrisele comune prin această se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” și anume:

1. Apașida, cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul școlei și grădină de legumi.

2. Sebeșul mare, cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul școlei cu grădina de legumi și lemne de foc.

3. Someșul rece, cu salariu de 300 fl. cuartir în edificiul școlei cu grădină de legumi și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, au ași așterne suplicele

lor instruite conform normelor în vigóre subsematului oficiu, până la terminul ficsat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom.
Cluș 30 September 1894.

Tulliu Roșescu,
protopresbiter

Nr. 452/894

[219] 1—3

EDICT.

Ioan Milea, gr. or. din Seliște, protopresbiteratul Seliștei care a părăsit cu necredință pre legitima lui soție Ana D. Bloț, gr. or. tot din Seliște de trei ani trecuți fără a se sci unde se află și dacă mai trăiesce pe temeul rezoluțiunei consistoriale din 27 Septembrie a. c. Nr. 4023 B. se citéză a se înfățoșa înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român” căci la din contră procesul divorțial intentat asupra-i de soția lui se va pertracta și decide și în absența lui.

Seliște, 8 Octombrie 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliștei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Nr. 455/894

[220] 1—3

EDICT.

Dumitru I. Peligrad, gr. or. din Seliște protopr. Seliștei, care a părăsit cu necredință pe legiuta lui soție Mărina D. Cruțu, gr. or, tot din Seliște de trei ani trecuți fără a se ști unde se află și dacă mai trăiesce, pe basa rezoluțiunei consistoriale din 26 Septembrie a. c. Nr. 4024 B. se citéză a se înfățoșa înaintea subsemnatului oficiu în termin de 6 luni dela prima pu-

blicare a acestui edict în „Telegraful Român”. căci la din contră procesul divorțial, încaminat asupra-i de soția lui se va pertracta și decide și în absența lui.

Seliște, 8 Octombrie 1894

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Seliștei.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 359/894

[211] 2—3

Citațiune edictală.

Safta George Ganea din Tieușul român, care de 14 ani a părăsit cu necredință pe legiutul ei bărbat Ioan Scăr Neciu din Stena și locul aflărei ei fiind cunoscut, se citéză în termin de 6 luni de zile a se înfățoșa înaintea forului matrimonial concerent, căci altfelu și în absența ei va aduce hotărîrea divorțială, conform prescrișelor canonice.

Cohalm, 24 Maiu, 1894.

Scaunul ppresbiteral gr. or. al Cohalmului ca for matrimonial de primă instanță.

Nicolau Mircea,
protopop.

Ad. 356

[212] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școalele române gr. or. din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 zile dela datul de jos.

1. Bucium-Cerbu, cu salariu anual de 250 fl. cuartir, grădină școlară și lemne de foc.

2. Bucium-Isbita, cu salariu anual de 300 fl. și anume 240 fl. se plătesc în rate lunare anticipative, ă

60 fl. din venitul cantoral, cuartir, grădină școlară și lemne de foc.

3. Buninginea, cu salariu anual de 300 fl. cuartir, grădină școlară și lemne de foc.

4. Ciuruleasa, cu salariu anual de 250 fl. cuartir, grădină școlară și lemne de foc.

5. Soharu, cu salariu anual de 240 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și așterne cererile instruite conform uormelor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Abrud, în conțelegere cu comitetetele parochiale respective.

Abrud, 19 Septembrie, 1894.

Petru Popoviciu,
adm. prot.

Nr. 326

[215] 2—3

EDICT.

Sarica Ioan Popa născută Lun gociu gr. or. din Berivoii mici, soția legitimă a lui Ioan I. Popa gr. or. din Berivoii-mici, care de treispredece ani și cinci luni de zile, a părăsit pe bărbatul ei, fără a i-se sci ubicațiunea, prin această se citéză ca în termin de șese luni de zile dela prima publicare a acestui edict să se prezenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră procesul divorțial edictal încaminat de bărbatul ei se va pertracta și decide și în absența ei.

Făgăraș, 15 Iuniu 1894.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgărașului.

Iuliu Dan,
protopresb.